

Ansøgningsvejledning til Pilotnaturpark

Ansøgningskemaet skal udfyldes og må max fylde 10 sider eksklusiv bilag. Projektbeskrivelse, tidsplan, kortmateriale samt budget og finansieringsforslag skal vedlægges som bilag.

Ansøgningen sendes til swe@friluftsradet.dk og fr@friluftsradet.dk

I udarbejdelsen af ansøgning til Danske Naturparker, er det altid muligt at få sparring og vejledning fra Danske Naturparkeres sekretariat. Det anbefales at tage kontakt i god tid inden ansøgningen indsendes.

Ansøgningsprocedure

Ansøgningsfrist

Der er ansøgningsfrist til Danske Naturparker to gange årligt: **den 1. marts og 1. oktober.**

Ansøgningsmateriale

Ansøgeren skal indsende et udfyldt **ansøgningskema** (max 10 sider), hvor der som bilag skal vedlægges **foreløbig projektbeskrivelse af pilotnaturparken, kortmateriale, tidsplan for pilotnaturparkperioden samt budget og finansieringsplan**. Ansøgningskemaet udarbejdes, så det tydeligt fremgår, hvordan kriterium 1-7 kan opfyldes og hvordan der vil arbejdes mod at opfylde alle 10 kriterier i løbet af pilotnaturparkperioden.

Ansøgningen til Danske Naturparker skal indsendes af den eller de kommuner, som er ansvarlige for pilotnaturparken. Hvis flere kommuner går sammen om en pilotnaturpark laves én fælles ansøgning.

Behandling af ansøgninger

Alle ansøgninger behandles først af Nationalkomiteen for Danske Naturparker, der foretager en faglig vurdering af ansøgningen. Nationalkomiteen udarbejder derefter en indstilling til Friluftsrådets bestyrelse, som træffer endelig beslutning. Når den endelige

beslutning er truffet, gives der besked til den/de ansvarlige kommuner for den respektive pilotnaturpark.

I processen op til udarbejdelsen af ansøgningen kan man altid kontakte sekretariatet for Danske Naturparker for sparring og vejledning. Det anbefales at tage kontakt i god tid.

Uddybning af bilag

Projektbeskrivelse

Projektbeskrivelsen skal angive en beskrivelse af områdets status og potentiale samt den **foreløbige** projektudvikling inden for de seks temaer: natur, kulturarv, friluftsliv, erhverv, formidling og turisme.

Kortmateriale

Kortmaterialet skal angive pilotnaturparkens **foreløbige** afgrænsning og/eller potentielle udvidelsesmuligheder, samt en oversigt over beskyttede og fredede arealer samt øvrige arealer, der lever op til kravet om at være beskyttet natur jf. kriterie 1.

Budget og finansieringsplan

Budget og finansieringsplan skal tydeliggøre de ressourcer, der er afsat til driften af og arbejdet med pilotnaturparken i løbet af mærkningsperioden.

Tidsplan

Tidsplanen for pilotnaturparkperioden skal som minimum angive de planer der er lagt for at kunne sandsynliggøre opfyldelsen af De 10 Kriterier, herunder hvornår naturparkplanen forventes udarbejdet og behandlet politisk i kommunerne.

Andre informationer

Pris

Der betales årligt et medlemsgebyr på 25.000 til Danske Naturparker.

Mærkningsperiode

Mærkningsperioden for en pilotnaturpark er 5 år. Lige så snart det kan dokumenteres, at alle 10 kriterier for Danske Naturparker kan opfyldes, kan der indsendes en ansøgning om at blive optaget som Naturpark. Ansøgning til Naturpark kan findes på Danske Naturparkeres hjemmeside.

Tjekliste til ansøgning

- Udfyldt ansøgningsskema (max 10 sider)
- Projektbeskrivelse af områdets status og potentiale samt foreløbig projektudvikling inden for de seks temaer (vedlægges som bilag)
- Budget og en finansieringsplan for mærkningsperioden (vedlægges som bilag)
- Tidsplan (vedlægges som bilag)
- Kortmateriale (vedlægges som bilag)

Ansøgningskema til Pilotnaturpark (max 10 sider)

Kommune(r): Horsens Kommune	
Kontaktperson(er): Lise Kjær Poulsen	E-mail: lkjp@horsens.dk
Tlf.: 76292506	Mobil: 40132880
Adresse: Chr. M. Østergaardsvej 4, 8700 Horsens	
Pilotnaturparkens navn: Naturpark Gudenå i Horsens Kommune	
Evt. samarbejdspartnere/kommuner: Foreningen Naturpark Gudenå i Horsens Kommunes Venner (stiftet 14. marts 2024), CVR nr. 44805235	
Områdets størrelse (hektar): Ca./op til 6.000 hektar.	
Kort beskrivelse af pilotnaturparken: Ideen om Naturpark Gudenå i Horsens Kommune kommer fra en gruppe af frivillige med base i Friluftsrådet Søhøjlandet. Gruppen har kontaktet Horsens Kommune med ønsket om at få kommunens opbakning til at etablere en naturpark omkring Gudenåen i Horsens Kommune. Der har siden været et tæt samarbejde mellem de frivillige og Horsens Kommune om udarbejdelsen af denne ansøgning samt nedsættelse af Naturparkrådet. Naturparkområdet er i udgangspunktet en ca. 14 km gange 4 km udstrækning orienteret nord/syd og strækkende sig fra Vorbjerg Høje i syd til Gudenåens delta og udløb i Mossø i nord. Det afgrænses af landsbyerne Underup - Træden - Tønning - Sønder Vissing - vestlig ende af Mossø - Voervadsbro - Gantrup - Sandvad - Vestbirk. Der skal arbejdes med fastlæggelse af den endelige afgrænsning i pilotnaturparkprojektfasen. Gudenåen danner ryggraden i naturparken, omgivet af en række hjørnестene i form af Vorbjerg Høje, Slaggård Banke, Den Genfundne Bro, Vestbirk Vandkraft, Vestbirksøerne, den tidligere Vestbirk Garn- og Trikotagefabrik, Klostermølle (tidl. benediktinerklostret Voer Kloster, kornmølle og derefter trævarefabrik) ved Mossø, Klosterkæret ved Mossø, og Højlund Skov med Sukkertoppen. Naturparkområdet ligger i Horsens Kommune.	

Motivering af ansøgning (valgfri):

Her er der mulighed for at inddrage argumenter som ikke passer ind under de øvrige felter i ansøgningskemaet.

Temagruppens idé om en naturpark omkring Gudenåens forløb i Horsens Kommune opstod bl.a. på baggrund af corona-perioden, hvor de lokale oplevede en meget stor tilstrømning af turister til området, særligt omkring Den genfundne Bro. Det gav en bekymring for områdets faciliteter og bæredygtige udvikling.

Ideen kom også på baggrund af et stort vandløbsprojekt. Det omfangsrige projekt handler om at genoprette Gudenåen på en ca. 9 km lang strækning beliggende i Horsens Kommune. Horsens Kommune har fået en bevilling på 36,7 mio. kr. fra EU's Hav- og Fiskerifond til projektet, hvilket gør det til det største EU-støttede vandplanprojekt i Danmark. Med projektet vil vandkvaliteten og vilkårene for plante- og dyreliv i Gudenåen og de tilstødende søer blive markant forbedret.

Både Horsens Kommune og de frivillige initiativtagere finder, at området rummer så meget attraktiv natur, historie og kultur, at der kan bydes på mange attraktioner, og at der må være basis for at udvikle området, dels som attraktivt bosætningsområde med henblik på udvikling af landsbyerne, og dels som turistmål.

Det har i hele processen været vigtigt at holde balancen mellem benyttelse og beskyttelse for øje. Mange har netop bosat sig i området i kraft af dets naturværdier, og udvikling af området som turistmål kræver nøje overvejelser om tilrettelæggelse og indretning af en infrastruktur der gør, at de fastboende ikke føler sig løbet over ende.

Samtidig er der et stort fokus på, at naturen i området skal beskyttes. Det kan bl.a. ske ved at lede de besøgende af bestemte stier for at give fred til den øvrige natur. Samtidig giver naturpark-udpegningen mulighed for på sigt at udvikle en mere sammenhængende mosaik af natur, både våd natur, lysåben natur og skovbeplantede arealer.

Der er politisk opbakning til projektet i Horsens Kommune. En naturpark ligger i tråd med Byrådets arbejdsgrundlag, som bl.a. har fokus på balancen mellem at bruge naturen og samtidig beskytte den. Naturparken er i tråd med Horsens Kommunes friluftstrategi og biodiversitetsstrategi, ligesom den tapper ind i flere af kommunens øvrige politikker og strategier, som f.eks. Planstrategien 2023.

Den 16. januar 2024 godkendte Horsens Kommunes Bæredygtigheds-, Natur- og Klimaudvalg, at "administrationen i samarbejde med relevante interessenter igangsætter arbejdet, med at få en mærkning som naturpark i Gudenå-området." På samme møde blev det vedtaget at afsætte midler til projektet, i alt 1,2 mio. kr. i pilotprojektperioden.

Det fremgår af følgende referat: [Referat, Bæredygtigheds-, Natur- og Klimaudvalget, 16-01-2024](#)

Der har efterfølgende været to politiske behandlinger i samme udvalg.

- I juni 2024 godkendte udvalget oprettelse af Naturparkrådet med deres eget formandskab som deltagere. [Referat, Bæredygtigheds-, Natur- og Klimaudvalget, 04-06-2024](#)
- I september 2024 godkendte udvalget kommissoriet for Naturparkrådet og drøftede desuden indeværende ansøgning. [Referat, Bæredygtigheds-, Natur-, og Klimaudvalget, 09-09-2024](#)

Der er dannet en projektgruppe på tværs af de frivillige og Horsens Kommune, som løbende koordinerer arbejdet. Der har været afholdt en række møder, og der er bl.a. samarbejdet om oprettelse af Naturparkrådet og indholdet af denne ansøgning, herunder budget, tidsplan, projektbeskrivelse og kortmateriale.

De 10 Kriterier

I de nedenstående felter skal det forklares, hvordan pilotnaturparken kan opfylde kriterium 1-7, og hvordan det kan sandsynliggøres at kriterium 8-10 opfyldes i løbet af pilotnaturparkperioden.

For kriterium 1, 2 og 6 forekommer der undtagelser (se under de respektive kriterier).

1. Minimum 50 % af naturparkens areal skal være beskyttet natur

Er afgrænsningen endnu ikke vedtaget, skal det sandsynliggøres, at kriteriet kan opfyldes, når afgrænsningen vedtages endeligt.

Den foreløbige afgrænsning af Naturpark Gudenå er med vilje lavet meget groft, da lodsejerinddragelser kun er i sin spæde begyndelse, og den endelige afgrænsning dermed ligger noget længere forude i processen. De naturmæssige kerneværdier centrerer sig omkring Gudenåen, med søer og tilløb, og især den nordlige 1/3 af naturparkområdet indeholder høje naturværdier. Fordi afgrænsningen er meget groft lavet, indeholder den foreløbige afgrænsning også en del dyrket landbrugsjord. Der er desuden en del skove som trækker skovbyggelinje. I forbindelse med afgrænsningen, skal der skeles til at minimumskravet om 50% beskyttet natur overholdes.

Den foreløbige afgrænsning indeholder del af Natura2000-område nr. 52 Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenå. Mossø er tillige fuglebeskyttelsesområde.

Indenfor den foreløbige afgrænsning ligger desuden en række fredninger. De arealmæssigt største fredninger ligger omkring Klostermølle / Voervadsbro, mens der ligger godt 10 mindre fredninger spredt rundt i området.

Hertil kommer registreret beskyttet natur (§3-arealer) og beskyttelseslinjer (skov-, sø- og å-).

Indenfor den foreløbige afgrænsning er der således 56 % beskyttet natur.

Fordelingen fremgår af vedlagte kortbilag.

2. Naturparken skal have en præcis geografisk afgrænsning

Det bedes oplyst, om der findes lodsejere, som ikke har ønsket at være omfattet af afgrænsningen. Er afgrænsningen for pilotnaturparken endnu ikke vedtaget, vedlægges den foreløbige afgrænsning som en del af kortbilaget. Den endelige afgrænsning skal være på plads inden ansøgning til Naturpark.

Der er endnu ikke fastlagt en præcis afgrænsning for naturparken. Der er vedlagt et kort, som skitserer det foreløbige naturparkområde.

Den endelige afgrænsning skal afklares via dialog med lodsejere. Det arbejde igangsættes, hvis Naturpark Gudenå opnår status som pilotnaturpark.

Processen for lodsejerinddragelsen er ikke endeligt fastsat og vil også skulle drøftes i Naturparkrådet.

Der vil blive gjort meget ud af, at det er frivilligt at deltage, og at status som naturpark ikke medfører indgreb i ejerrettigheder.

3. Naturparken skal have en administrativ ansvarlig medarbejder ansat

Lise Kjær Poulsen, Horsens Kommune, er udpeget som ansvarlig medarbejder.

4. Naturparken skal have et naturparkråd

Beskriv kort, hvilke organisationer og foreninger, der forventes at blive repræsenteret i rådet.

Naturparkrådet er blevet nedsat og består af følgende:

- To medlemmer af Byrådet i Horsens Kommune
- Østjysk Landboforening
- Friluftsrådet
- Danmarks Naturfredningsforening
- Dansk Ornitologisk Forening
- Horsens Museum
- Danmarks Jægerforbund
- Danmarks Sportsfiskerforbund
- Dansk Skovforening
- Landsbyrådet
- Destination Kystlandet
- Bestyrelsen i 'Naturpark Gudenå i Horsens Kommunes Venner'
- Naturstyrelsen Søhøjlandet
- Natur og Ungdom

Forud for at Naturparkrådet blev nedsat, blev der d. 2. juli afholdt et informationsmøde med alle inviterede interessenter. Informationsmødet blev afholdt i et samarbejde mellem de frivillige og Horsens Kommune. På mødet blev der bl.a. fortalt om formålet med en naturpark, Naturparkrådets rolle samt ideerne bag Naturpark Gudenå i Horsens Kommune. På mødet deltog bl.a. Sven-Åge Westphalen, konsulent i Friluftsrådet, med et oplæg.

Efter mødet kunne alle inviterede foreninger melde tilbage, om de ville indgå i Naturparkrådet.

Naturparkrådet har siden haft sit første ordinære møde d. 4. september, hvor ansøgningen blev gennemgået og kommenteret.

Der er udarbejdet et kommissorium for Naturparkrådet. Dette er behandlet i Naturparkrådet og politisk godkendt i Bæredygtigheds-, Natur- og Klimaudvalget.

Kommissoriet for Naturparkrådet er vedlagt.

5. Der skal tilvejebringes den nødvendige økonomi til drift og udvikling af naturparken samt realisering af naturparkplanen

Her beskrives kort, med henvisning til bilag vedr. budget og finansieringsplan, hvilke ressourcer, der er afsat til mærkningsperioden.

Horsens Kommune har afsat i alt 1,2 mio. kr. til projektet. Disse midler skal anvendes til administrationens arbejde med at få oprettet en naturpark, herunder også indarbejdelsen i Kommuneplanen.

I tillæg hertil har Horsens Kommune allerede i dag udgifter forbundet med en række aktiviteter i området, herunder bl.a. naturpleje, naturvejledning og almindelig drift af nuværende friluftsfaciliteter. Dette fortsætter uændret.

Udvikling og større arbejder forventes finansieret ved hjælp af fondsmidler.

Se desuden vedlagte budget for pilotnaturpark-perioden.

6. Naturparken og dens afgrænsning skal være en del af kommuneplanen eller et tillæg til denne

Er afgrænsningen for pilotnaturparken endnu ikke vedtaget, vedlægges den foreløbige afgrænsning. Den endelige afgrænsning skal være på plads inden ansøgning til Naturpark. Kortmateriale vedlægges som bilag.

Det er ikke muligt at indarbejde naturparken i Kommuneplan 2025, fordi der forestår et arbejde med den geografiske afgrænsning, herunder med lodsejerinddragelse.

Naturparken og den endelige afgrænsning vil blive indarbejdet i Horsens Kommunes Kommuneplan 2029, som igangsættes med planstrategi-arbejdet i løbet af 2026.

Se desuden vedlagte tidsplan.

7. Naturparken skal forankres lokalt gennem borger- og lodsejerinddragelsesprocesser

Beskriv kort, hvilke inddragelsesprocesser, der har været gennemført i processen mod at blive pilotnaturpark.

Der har allerede været gennemført en række inddragende processer. Nedenfor er en kort beskrivelse af processen indtil nu.

- Efterår 2021: Naturstyrelsen inviterer naturorganisationer og Horsens Kommune til møde om fremtiden for Vestbirk Vandkraft og Klostermølle, som Naturstyrelsen har planer om at afhænde. Her nævnes tanken om en naturpark for første gang.
- 28. april 2022 offentligt fællesmøde i Voervadsbro mellem Landsbyforeningerne og Friluftsråd Søhøjlandet om, hvad en naturpark er. Borgmester Peter Sørensen fra Horsens Kommune deltager og lover kommunens støtte til projektet, forudsat at der kan skabes lokal opbakning.
- Der etableres en 4-mands styregruppe med repræsentant for Friluftsråd Søhøjlandet (Jan Karnøe), Naturstyrelsen (Per Kristensen), Landsbyrådet (Kjeld Søndergaard) og Klostermølle (Bendt Nielsen). Gruppen leder processen herfra.
- 19. maj 2022 Årsmøde i Friluftsråd Søhøjlandet. Etablering af Temagruppe Naturpark med ca. 15 medlemmer med deltagelse af repræsentanter for landsbyforeningerne, Naturstyrelsen, Klostermølle og Friluftsråd Søhøjlandet (tovholder).
- 24. august 2022 tager temagruppen på ekskursion til Naturpark Randers Fjord.
- 8. september 2022 mødes temagruppen i Voervadsbro til aftenmøde. Der inviteres derefter til bredere deltagelse.

- 7. januar 2023 mødes temagruppen med 18 medlemmer til heldagsmøde i Gantrup Forsamlingshus til udvikling af vision og mission (se billede). Visionen bliver: "Vi vil skabe grundlag for bæredygtig udvikling, benyttelse, beskyttelse og formidling af områdets natur, kultur og historie gennem sociale fællesskaber." De fremlagte ideer indgår i denne ansøgning og projektbeskrivelse.
- 7. februar 2024 mødes temagruppe, landsbyrepræsentanter og nogle af områdets større jordbesiddere til orientering om status.
- 23. februar 2024 deltager temagruppemedlemmer i Friluftsråd Søhøjlandets årsmøde på Klostermølle.
- 14. marts inviteres bredt i området til stiftelse af Naturpark Gudenå i Horsens Kommunes Venner. Der nedsættes en bestyrelse med fem personer. Foreningens vedtægter er vedlagt.
- 26. marts afholder Naturpark Gudenå i Horsens Kommunes Venner sit første bestyrelsesmøde.
- 2. juli afholder Horsens Kommune og Naturpark Gudenå i Horsens Kommunes Venner et orienteringsmøde om nedsættelse af et naturparkråd.
- 4. september afholdes første møde i Naturparkrådet.

Udover de ovenstående aktiviteter har der været afholdt enkelte bilaterale møder mellem gruppen af frivillige og lokale større lodsejere.

I den videre proces, efter opnåelse af pilotnaturpark-mærket, lægges op til en række borger- og lodsejerinddragelsesprocesser. Det vil bl.a. indebære lodsejerinvolvering på enkeltniveau. Processen er endnu ikke fastlagt og forventes også at skulle drøftes i Naturparkrådet.

8. Der skal være en koordineret formidling af naturparken for både danske og udenlandske besøgende

Som pilotnaturpark er opfyldelsen af dette kriterium endnu ikke et krav. Opfyldes det allerede, er det stadig muligt at angive her.

Der etableres i første omgang en lukket og åben facebookgruppe samt en hjemmeside.

Herefter skal formidlingen ske gennem kommunens naturvejleder, Museum Horsens, turistorganisationer (Destination Kystlandet), frivillige guides, professionelle guides, naturforeninger mm.

Formidlingen koordineres i et samarbejde mellem Horsens Kommune og Naturpark Gudenå i Horsens Kommunes Venner. Dertil vil formidlingen blive drøftet i Naturparkrådet, hvor der også igangsættes drøftelser om en kommunikationsstrategi for naturparken.

9. Naturparken skal have mindst én naturvejleder tilknyttet

Som pilotnaturpark er opfyldelsen af dette kriterium endnu ikke et krav. Opfyldes det allerede, er det stadig muligt at angive her.

Horsens Kommunes naturvejleder tilknyttes Naturparken fra begyndelsen af.

10. Der skal foreligge en godkendt naturparkplan og denne skal være politisk vedtaget

Som pilotnaturpark er opfyldelsen af dette kriterium endnu ikke et krav. Opfyldes det allerede, er det stadig muligt at angive her.

Der er udarbejdet en projektbeskrivelse, som er vedlagt. I projektbeskrivelsen beskrives følgende temaer: Naturparkens rammer, natur og landskab, kulturarv, friluftsliv, formidling, erhverv og turisme.

Projektbeskrivelsen forventes at danne grundlag for en naturparkplan, som vil blive udarbejdet i tiden som pilotnaturpark. Naturparkplanen vil skulle godkendes politisk i Horsens Kommune, ligesom den skal behandles i Naturparkrådet.

Projektbeskrivelsen har været til drøftelse i Naturparkrådet d. 4. september 2024.

Projektbeskrivelsen er vedlagt.

Eventuelle bemærkninger til de 10 kriterier

Som beskrevet er følgende kriterier allerede opfyldt:

1. Minimum 50 % af naturparkens areal skal være beskyttet natur
3. Naturparken skal have en administrativ ansvarlig medarbejder ansat
4. Naturparken skal have et naturparkråd
5. Der skal tilvejebringes den nødvendige økonomi til drift og udvikling af naturparken samt realisering af naturparkplanen
7. Naturparken skal forankres lokalt gennem borger- og lodsejerinddragelsesprocesser (dette arbejde vil naturligvis fortsætte i pilot-naturparkperioden).
9. Naturparken skal have mindst én naturvejleder tilknyttet

Følgende kriterier vil blive opfyldt i pilot-naturpark-perioden:

2. Naturparken skal have en præcis geografisk afgrænsning
6. Naturparken og dens afgrænsning skal være en del af kommuneplanen eller et tillæg til denne
8. Der skal være en koordineret formidling af naturparken for både danske og udenlandske besøgende
10. Der skal foreligge en godkendt naturparkplan og denne skal være politisk vedtaget